

Predsednica Republike Slovenije

NATAŠA PIRC MUSAR

Govor predsednice Republike Slovenije Nataše Pirc Musar na 2. nacionalni konferenci ob Mednarodnem dnevu boja proti nasilju nad ženskami

Brdo pri Kranju, 24. november 2023

Velja govorjena beseda.

Spoštovane udeleženke in udeleženci 2. nacionalne konference ob jutrišnjem Mednarodnem dnevu boja proti nasilju nad ženskami, ob dnevu bele pentlje.

Zelo pomembno je, da smo se letos že drugič zbrali z namenom, da jasno in glasno vedno znova govorimo o tej žal še kako aktualni temi.

Nasilje v družini predstavlja hudo kršitev temeljnih človekovih pravic, med drugim pravice do življenja, varnosti, dostojanstva, zaščite pred telesnimi in duševnimi poškodbami, pravice do enakosti v družini ter do najvišjega možnega standarda telesnega in duševnega zdravja. Zato mora biti ta velik in kompleksen družbeni problem obravnavan s strani pristojnih državnih inštitucij z vso potrebno skrbnostjo in vsi moramo vse moči usmeriti v prepoznavanje in preprečevanje nastajanja dejavnikov, ki vodijo v tovrstno nasilje. Da o odpravi njegovih posledic niti ne izgubljam besed.

Statistika kaže, da je v Sloveniji žrtev nasilja vsaka peta ženska, vsako leto pa jih med pet in deset zaradi nasilja tudi umre. Za femicid je, kot izpostavlja stroka, najbolj značilno predhodno intimnopartnersko nasilje v obliki predhodnih groženj, zalezovanja, manipulacij, prestopanja dopustnih meja, podrejanja, ustrahovanja.

K vsemu naštetemu pa moramo dodati še t. i. kolateralne žrtve, ki jih nasilneži umorijo poleg partnerke in pa seveda otroke, ki tako ostanejo brez obeh staršev, ostanejo pa tudi zaznamovani za vse življenje in so žrtve že zgolj zato, ker živijo v nasilnem okolju, četudi nasilje ni usmerjeno neposredno nanje. Razsežnosti tega problema so torej večje, kot se nam zdi na prvi pogled.

Menim, da se moramo pri obravnavi nasilja nad ženskami osredotočiti na dva cilja. Prvi cilj je krepiti ničelno toleranco do nasilja v celotni družbi in krepiti zaupanje v uradne inštitucije, da bodo žrtve nasilja in vsi tisti, ki za nasilje izvedo, to čimprej prijavili ali vladni ali nevladni organizaciji.

Žrtev intimnopartnerskega nasilja je lahko prav vsaka ženska, v vsakem obdobju življenja, ne glede na socialni status ali kakšno drugo osebno okoliščino. Dolžnost nas, skupnosti je, da žrtvam nasilja nudimo podporo in jim tako damo moč, predvsem pa, da jih slišimo in verjamemo, ker le tako jih lahko dolgoročno zaščitimo. In s tem je povezan tudi drugi cilj - izboljšanje učinkovitosti ukrepov za zaščito žrtev.

Izkušnje kažejo, da povzročitelji nasilja agresijo stopnjujejo, če okolica njihovo dejanje tolerira, če se torej ustrezno ne odzove. Vsako vedenje, ne glede na vsebino, ki je za drugega nezaželeno in posega v njegove pravice, je nesprejemljivo. Na prestopanje teh mej moramo postati občutljivi in se nanje kot družba takoj odzvati.

Namen državnih institucij, kot so policija, državno tožilstvo, centri za socialno delo, zdravstvene ustanove, sodišča, mora biti zagotavljanje varnosti, podpore in pravične obravnave ženskam, ki so žrtve nasilja. To zahteva usposabljanje in senzibilnost do te teme prav vsakega v teh inštitucijah, pa tudi dovolj časa in resursov za poglobljen pristop k obravnavi in pomoči žrtvam.

Moja iskrena želja pa je tudi ustrezno medijsko poročanje. Kot opozarja stroka, žensk tam, kjer so najbolj ogrožene, čeprav bi morale biti najbolj varne, doma, ne mori ljubezen, ne mori ljubosumje, ampak mori nasilnež, torej konkretna oseba in zloraba njegove premoči nad žensko. Informiranje žrtev o njihovih pravicah in možnostih za pomoč ter podpora skupnosti pri ozaveščanju so ključni za spodbujanje zaupanja v te institucije. Mediji igrajo pri tem pomembno vlogo, ki pa se je, vsaj v določenih primerih, morda še ne zavedajo dovolj.

Tema današnje konference je starševstvo in stiki v primeru nasilja v družini. Vsi se gotovo zelo dobro zavedamo pomembnosti neodvisnega sodstva, ki pa mora biti tudi ustrezno usposobljeno. Sodišča morajo biti zmožna prepoznati, da so stiki med povzročiteljem nasilja in otroci lahko nevarni. Določanje stikov predstavlja veliko odgovornost, saj se lahko sodni postopki in postopki na centrih za socialno delo zlorabijo kot strategija povzročiteljev nasilja za ohranjanje nadzora nad žrtvami, a tokrat s pomočjo državnih organov.

Čeprav je zagotavljanje stikov med otrokom in obtožencem pomembno za otrokov razvoj, je, kot opozarja Resolucija Evropskega parlamenta o vplivu nasilja med intimnimi partnerji in pravicah do vzgoje in varstva za ženske in otroke iz leta 2021, treba temeljito preučiti, ali so ti stiki varni in koristni za otroka ali pa predstavljajo nadaljevanje nasilja nad žrtvami. Zato je tako zelo pomembno neprestano usposabljanje vseh strokovnjakov o dinamiki in posledicah nasilja nad ženskami in otroki.

Prelaganje odgovornosti za nasilje na ženske, žrtve nasilja, sekundarna viktimizacija na institucijah, pozivi k retradicionalizaciji, so neprimerne in nedopustne prakse, ki poskušajo utemeljiti nasilje nad ženskami s starimi predsodki in neenakostjo med spoloma in so korak nazaj v boju za enakost in pravičnost, ker povzročitelji nasilja ob takšnem pogledu na družinsko nasilje tako ne prepoznajo meja in svoje odgovornosti za nasilje.

Če želimo resnično izboljšati našo skupnost in družbo, je ključno, da se osredotočimo na spremembe, ne le na pravne podlage, temveč predvsem na delo državnih institucij in, kar je še pomembnejše, naše odnose do bližnjega. Potrebujemo družbo, kjer je nasilje jasno obsojeno, kjer se žrtvam verjame, kjer so institucije usposobljene in občutljive do problematike ter kjer se vsi aktivno zavzemamo proti neenakosti in nasilju nad ženskami. V vseh segmentih družbe, s posebnim poudarkom na šolah, moramo krepiti odnose spoštovanja, sprejemanja in podpore in se ob tem pravilno in ustrezno odzvati na vsakršno nasilje (tudi medvrstniško, nad starejšimi ipd.).

Moj naslednji forum, spomladi leta 2024, bo z razpravo in iskanjem ustreznih ukrepov, namenjen prav tej temi. Zagotavljanju človekovega dostojanstva in ustrezni obravnavi žrtev nasilja v svojem mandatu posvečam veliko pozornosti. Tudi zato je urad predsednice na pristojno ministrstvo posredoval predloge sprememb in dopolnitev ob pripravi nujno potrebne nove resolucije za preprečevanja nasilja v družini.

Pomembno je torej, da se tako državni organi, organizacije kot celotna družba zavedamo problema nasilja v družini in nasilja nad ženskami in smo pri tem sposobni narediti korake v pravo smer, vsak zase in vsi skupaj. Da žrtvam ustrezno povrnemo tisto, kar jim je bilo z nasiljem odvzeto – njihovo osnovno človeško dostojanstvo in varnost.